B.03 Kinh Điển Tôn

Kinh Trường A-Hàm (VNC PHVN, 2022)

3. KINH ĐIÊN TÔN1 A

Tôi nghe như vây: Một thời, đức Phật cùng với đại chúng một ngàn hai trăm năm mươi vị Tỳ- kheo, ngụ tại núi Kỳ-xà quật,2 thuộc thành La-duyệt-kỳ.3 Bấy giờ, nhân lúc đêm khuya vắng lặng không một bóng người, con trai của nhạc thần tên là Bàn-già-dực4 phóng quang chiếu sáng khắp cả núi Kỳ-xà quật, đi đến chỗ đức Phật, cúi lạy chân Ngài xong rồi đứng sang một bên và bạch Phật rằng: Gần đây Phạm thiên vương5 đến cõi trời Đao-lợi6 đàm luận với Đế- thích,7 chính con được tham dự nên đã nghe rõ, nay con có thể thuật lại với Thế Tôn chăng? Phật đáp: -Ong muôn nói điêu gì thì cứ nói. Bàn-già-dực thưa: Có lần, chư thiên Đao-lợi nhóm họp tại pháp đường rồi cùng nhau đàm luận. Lúc đó, Tứ Thiên Vương ngồi ở bốn phía theo đúng phương hướng của mình. Thiên vương Đề-đế-lại-tra8 ngồi ở phía Đông, mặt quay về hướng Tây, Đế-thích ngồi trước mặt. Thiên vương Tỳ-lâu-lặc9 ngồi ở phía Nam, mặt quay về hướng Bắc, Đế-thích ngồi trước mặt. Thiên vương Tỳ-lâu-bác-xoa10 ngồi ở phía Tây, mặt quay về hướng Đông, Đế-thích ngồi trước mặt. Thiên vương

1 Nguyên tác: Điển Tôn kinh ếĩroi. 0001.3. 0030011. Tham chiếu: Phật thuyết Đại Kiên cố Bà-la-môn duyên khởi kinh T.Ol. 0008. 207c18; D. 19, Mahãgovỉnda Sutta Kinh Đại Điển Tôn. 2 Kỳ-xà quật Gijjhakūta. Xem chú thích 66, kinh số l, tr. 515. 3 La-duyệt-kỳ ,Rājagaha. Xem chú thích 3, kinh số 2, tr. 517. 4 Nguyên tác: Chấp nhạc thiên Bàn-già-dực tử ,Pañcasikha Gandhabbaputta, con trai cua nhạc thần Bàn-già-dực. 5 Phạm thiên vương tứg Đại Phạm thiên Mahābrahmā, vua của cõi trời Sơ thiền thuộc sắc giới, còn được xưng là Ta-bà thế giới chủ, Thế chủ thiên. Vị này thâm tín Chánh pháp vì mỗi lần có Phật xuất hiện ở đời, Phạm thiên là người đầu tiên thỉnh Phật chuyển pháp luân. 6 Đao-lợi CTāvatimsa, tầng trời thứ 2 trong 6 tầng trời cõi Dục, còn gọi Tam Thập Tam thiên + 7 Đế-thích Sakkā còn gọi Thích-đề-hoàn-nhân ,vua cõi trời Đao-lợi. 8 Đề-đế-lại-tra ,Dhatarattha tức Trì Quốc Thiên vương . 9 Tỳ-lâu-lặc ,VirũỊhaka tức Tăng Trưởng Thiên vương . 10 Tỳ-lâu-bác-xoa ,Virūpakkha tức Quảng Mục Thiên vương .

Tỳ-sa-môn11 ngồi ở phía Bắc, mặt quay về hướng Nam, Đế-thích ngồi ở trước mặt. Sau khi Tứ Thiên Vương ngồi xong thì con mới ngồi xuống. Lại có nhiều thiên thần khác trước kia từng theo Phật, tịnh tu Phạm hạnh, sau khi mạng chung ở đây được sanh lên cõi trời Đao-lợi, khiến chư thiên cõi ấy tăng thêm năm phước, đó là: Tuổi thọ cối trời, sắc đẹp cõi trời, danh dự cõi trời, niềm vui cõi trời và oai đức cõi trời. Khi đó, chư thiên Đao-lợi vô cùng vui mừng, nói: "Chúng chư thiên tăng thêm, chúng a-tu-la12 giảm bớt.,, Bấy giờ, Thích-đề-hoàn-nhân biết thiên chúng đều có tâm niệm vui mừng, liền nói bài kệ: Chư thiên trời Đao-lợi, Cùng Đế-thích hân hoan, Lễ Đạo sư thế gian, Đấng Pháp Vương tối thượng. Chư thiên nhận thêm phước, Thọ, sắc, danh, lạc, oai, Theo Phật tu

Phạm hạnh, Nên cõi này thác sanh. Lại có nhiều thiên chúng, Ánh sáng thật rạng ngời, Chúng trí tuệ của Phật, Sanh đây, phước khôn cùng. Đao-lợi và Bế-thích, Nghĩ thế tự vui sướng, Kính lễ đức Như Lai, Đang Pháp Vương tôi thượng. [0030C11] Sau khi nghe bài kệ này, chư thiên Đao-lợi thân tâm hoan hy, phấn khởi tột cùng, vì chư thiên tăng thêm, chúng a-tu-la giảm bớt. Thích-đề- hoàn-nhân thấy chư thiên Đao-lợi vui mừng hớn hở, liền bảo: "Này chư Hiền! Các vi có muốn nghe tám pháp tối thượng của đức Như Lai kh6ng?" Chư thiên Đao-lợi đáp: "Thua, muốn nghe!" Đế-thích nói: "Hãy lắng nghe! Hãy lắng nghe và khéo suy nghĩ. Chư Hiền! Đức Như Lai, Chí Chân, Đẳng Chánh Giác, đầy đủ mười hiệu. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có đủ mười đức hiệu Như Lai, Chí Chân, Đẳng Chánh Giác như Phật. Pháp Phật nhiệm mâu, được thuyêt giảng khéo léo, người trí thực hành theo. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có giáo pháp vi diệu như Phật. Phật do pháp ấy mà tự giác ngộ, thông đạt vô ngại, tự tại an lạc. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có thể ở nơi pháp này mà tự giác ngộ, thông đạt vô ngại, tự tại an lạc như Phật.

11 Tỳ-sa-môn Vessavana tức Đa Văn Thiên vương . 12 Nguyên tác: A-tu-luân ,Asurā, còn gọi "atu.la ,một loại quỷ thần hiếu chiến trong kinh thư của Án Độ giáo và cả Phật giáo, bị xem là ác thân và thường tranh đấu với Thiên chủ Đế-thích.

3. KINH ĐIÊN TÔN 581

Chư Hiên! Phật nhờ pháp áy tự giác ngộ roi lại khéo mở bày con đường dân đến Niết-bàn, dẫn đến gần và dần dần đến chỗ hội nhập tịch diệt. Như nước hai con sông Hằng và Diệm-ma đều chảy vào biển cả, Phật cũng như vậy, có thể khéo léo mở bày con đường dân đên Niêt-bàn, dân đên gân và dân dân đên chô hội nhập tịch diệt. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có thể mở bày con đường Niết-bàn như Phật. Chư Hiền! Như Lai thành tựu quyến thuộc, gồm Sát-đế-lợi9 Bà-la-môn, Cư sĩ và Sa-môn, là những người có trí tuệ. Như Lai đêu thành tựu những quyên thuộc như vậy. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có được sự thành tựu quyến thuộc như Phật. Chư Hiền, Như Lai thành tựu đại chúng, đó là các vị Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, ưu-bà-tắc và ưu-bà-di. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có được sự thành tựu đại chúng như Phật. Chư Hiên! Lời nói và việc làm của Như Lai giông nhau, lời nói đúng như việc làm, việc làm đúng như lời nói, đó chính là thực hành theo pháp, thuận theo giáo pháp.13 Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có lời nói giông với việc làm, thực hành theo pháp, thuận theo giáo pháp như đức Phật. Chư Hiên! Đức Như Lai có nhiêu sự lợi ích, nhiêu sự an lạc, với lòng từ mẫn, Ngài làm lợi ích cho chư thiên và loài người. Ta thấy trong quá khứ, hiện tại và tương lai, không ai có nhiều sự lợi ích, nhiều sự an lạc như Phật. Chư Hiền! Đó là tám pháp tối thượng của đức Như Lai." [0031a09] Lúc đó, có vị trời Đao-lợi nói như vầy: "Gi sử thế gian có tám đức Phật cùng xuất hiện, khi ấy sẽ tăng thêm rất nhiều thiên chúng và giảm bớt chúng a-tu-la." Rồi có vị trời Đao-lợi khác lại nói: "N6i gì tám đức Phật, chỉ cần bảy đức Phật, sáu đức Phật, cho đến hai đức Phật cùng thị hiện ở đời thôi cũng đã làm tăng thêm nhiêu chúng chư thiên và giảm bớt chúng a-tu-la, huống gì tám đức Phát!"

Bấy giờ, Thích-đề-hoàn-nhân liền bảo chư thiên Đao-lợi: “Ta được nghe từ Phật, đích thân lãnh thọ giáo pháp từ Phật, nên biết rằng không thể có hai đức Phật cùng thị hiện ở đời. Nhưng nếu đức Như Lai ở đời dài lâu, vì thương tưởng chúng sanh, vì lợi ích cho nhiều người, vì an lạc cho

13 Nguyên tác: Pháp pháp thành tựu ,dhammānudhammappatipannam . Tham chiếu: Tăng. /7.02. 0125.39.1. 0729a23: t4Ñay Tỳ-kheo! Lại có 2 hạng người. La 2 hạng nào? Hạng người thư nhất nghe pháp rồi thực hành theo pháp. Hạng người thứ 2 chang nghe pháp, chẳng thực hanh theo pháp. Đối với hạng người trên, hạng người nghe Ị±áp rồi thực hành theo pháp là bậc nhar
'HỄ A. 7.68 - IV. 113,_^tharih U'& đây
mang nghĩa là sự thực hành patipannà. Đạo hạnh Bắt-nhã kinh từ của
Seishi Karashima cũng khẳng định "thành tựu,, là sự thực hành. Xem them,. 19: Dhammānudhammappatipannam thực hành theo pháp và thuận theo thứ lớp của giáo pháp, ở đây, patipanna là quá khứ phân từ của patipajjati áp dụng, thực hành, tiến hành.

chư thiên và loài người thì cũng có thê tăng thêm nhiêu chúng trời và giảm bớt chúng a-tu-la." Khi đó, Bàn-già-dực lại bạch Phật: Thưa Thế Tôn! Chư thiên Đao-lợi sở dĩ nhóm họp tại pháp đường là để cùng nhau bàn luận, suy tư, quan sát, cân nhắc về một giáo lệnh nào đó rồi mới trao cho Tứ Thiên Vương. Khi Tứ Thiên Vương lãnh thọ giáo lệnh rồi, mỗi vị đều ngồi theo vi trí của mình. Tứ Thiên Vương ngồi chưa được bao lâu thì có một luồng ánh sáng kỳ lạ chiếu cả bốn phương. Thấy vậy, chư thiên Đao-lợi đều kinh ngạc, nói: "Nay có ánh sáng kỳ lạ này xuất hiện, có lẽ sắp có điều gì lạ thường chăng?,, Ngay cả chư thiên có oai đức lớn cũng kinh hãi, nói: "Nay có ánh sáng kỳ lạ này, có lẽ sẽ có điềm gì chăng?^ Lúc đó, Đại Phạm vương liền hóa làm đứa bé, đầu có năm chỏm, đứng giữa hư không, bên trên thiên chúng, dung mạo đoan chánh, vượt hẳn chúng trời, sắc thân vàng tía rực rỡ che lấp ánh sáng của chư thiên khác. Khi ấy, chư thiên Đao-lợi không đưng dậy cung kính nghinh tiếp, cũng không mời ngồi nhưng lúc đứa bé này tiến đến ngồi vào chỗ của vị trời nào thì vị ấy vô cùng hoan hỷ, tựa như thái tử dòng Sát-đế-lợi được rưới nước quán đảnh chúc mừng trong ngày lễ lên ngôi. Ngồi chưa bao lâu, Phạm vương lại biến thân thành đứa bé khác, đầu có năm chỏm bay lên ngồi giữa hư không, bên trên đại chúng, giống lực sĩ ngồi yên, vững vàng hơn núi, hoàn toàn bất động rồi nói bài kệ: Chư thiên trời Đao-lợi, Cùng Đê-thích hân hoan, Lễ Đạo sư thế gian, Đấng Pháp Vương tối thượng. Chư thiên được thêm phước, Thọ, sắc, danh, lạc, oai, Theo Phật tu Phạm hạnh, Nên cõi này thác sanh. Lại có nhiều thiên chúng, Ánh sáng thật rạng ngời, Chúng trí tuệ của Phật, Sanh đây, phước khôn cùng. Đao-lợi và Bế-thích, Nghĩ thế tự vui sướng, Kính íễ đức Như Lai, Đấng Pháp Vương tối thượng. [0031bll] Bấy giờ, chư thiên Đao-lợi nói với đứa bé: "Chúng tôi mới nghe Đế-thh tán thán tám pháp tối thượng của đức Như Lai nên vô cùng hoan hỷ, phấn khởi tột cùng.,, Đứa bé liền hỏi: "Những gì là tám pháp tối thượng của Như Lai? Tôi cũng muốn nghe." Đế-thích liền vì đứa bé mà nói lại tám pháp tối thượng ấy. Chư thiên

Đao- lợi được nghe một lần nữa nên vô cùng hoan hỷ, phấn khởi tột cùng, nói: "Chúng chư thiên tăng lên, chúng a-tu-la giảm xuống." Lúc đó, đứa bé thấy chư thiên càng thêm vô cùng hoan hỷ, bèn hỏi: “Các ông muốn nghe một pháp tối thượng kh6ng?”

3. KINH ĐIÊN TÔN 583

Chư thiên thưa: "Quý hóa thay! Chúng tôi muốn được nghe." Đứa bé nói: "Các ông muôn nghe thì hãy lăng nghe, hãy thọ lãnh! Ta sẽ giảng nói. Này chư Hiền! Thuở xưa, khi đức Như Lai còn là một vị Bồ-tát, Ngài sanh ra nơi nào cũng rất thông minh trí tuệ. Này chư Hiền! Nên biết cách đây rất lâu xa trong quá khứ có vị vua tên Địa Chủ,14 thái tử con vua tên Từ Bi,15 vua có đại thần tên Điển Tôn,16 con của đại thần tên là Diệm-man,17 vốn là bạn của Thái tử e r • e £ iF Từ Bi và người bạn này thường két giao với sáu đại thân thuộc dòng Sát-đê-lợi. Mỗi khi Vua Địa Chủ muốn vào hậu cung vui thú tiêu khiển thì giao phó việc nước cho đại thân Điên Tôn, roi mới vào cung thưởng thức ca múa, thụ hưởng năm thứ dục. Bấy giờ, mỗi khi xử lý việc nước, đại thần Điển Tôn đều hỏi ý kiến con mình trước rồi mới quyết định, hoặc có phân xử việc gì cũng nghe theo ý con. Thời gian sau, Điên Tôn đột ngột qua đời, Vua Địa Chủ nghe tin, vô cùng thương tiêc, vô ngực than răng: 'Than ôi! Sao vô phước thê này! Rường cột nước nhà từ nay gãy đổ rồi!9 Thái tử Từ Bi thầm nghĩ: Thụ vương vì mất Điển Tôn mà sâu khô, ta nên đên an ủi Ngài chớ vì sự mát mát này mà quá sâu khô. Vì sao như vậy? Vì Điển Tôn còn có người con tên Diệm-man thông minh nhiêu trí tuệ hơn cả cha mình. Nay phụ vương có thê triệu ông ây vào cung giao việc xử lý chính sự/ Nghĩ thế rồi, Thái tử Từ Bi liền đến chỗ vua cha trình tâu ý mình. Nghe thái tử tâu xong, vua liên triệu Diệm-man vào cung, bảo răng: 'Trâm muôn căt cử khanh kế thừa chức vị cha mình, nay trao ấn tín này cho khanh vậy!9 Sau khi Diệm-man nhận lãnh ấn tín, mỗi khi nhà vua muốn vào hậu cung hưởng lạc, lại đem việc nước giao cho Diệm-man. [003lc09] Diệm-man vốn đã thông thạo công việc xử lý việc nước, chẳng những biết rõ những việc cha làm ngày trước mà còn biết rõ những gì cha mình chưa thể làm được, về sau, danh tiếng Diệm-man lưu truyền khắp nơi, thiên hạ đều tôn xưng là Đại Điển Tôn. Thế rồi, Đại Điển Tôn suy nghĩ: 'Nay Vua Địa Chủ tuổi cao sức yêu, sông chăng bao lâu, lúc này nêu đê thái tử kê ngôi trị vì cũng là điều hợp lý. Ta nên đến bàn trước với sáu vị đại thần thuộc dòng Sát- đê-lợi răng: Vua Địa Chủ tuổi cao sức yêu, sông chăng được lâu nữa, lúc này nếu để thái tử kế ngôi trị vì thì cũng là điều hợp lý. Khi thái tử lên ngôi, các vị lại được cắt đất phong hau, đen lúc đó chớ có quên nhau.

14 Địa Chủ ,Disampati.

15 Từ Bi ,Reg.

16 Điển Tôn Govinda.

17 Diệm-man ,Jotipāla.

584 KINH TRƯỜNG A-HÀM

Nghĩ thế rồi, Đại Điển Tôn liền đến thưa với sáu vị đại thần dòng Sát-đế-lợi rằng: 'Các ngài nên biết, nay Vua Địa Chủ tuổi đã già yếu, sống chẳng bao lâu, nếu để thái tử kế vị, cũng là điều hợp lý. Các ngài nên đến trình bày ý này với thái tử: Chúng tôi biết ngài từ

thuở nhỏ, khi ngài khổ chúng tôi khổ, khi ngài vui chúng tôi vui; hơn nữa, nhà vua nay đã già yếu, sống chẳng bao lâu, vậy Thái tử hãy lên ngôi kế vị? cũng là điều hợp lý. Nếu ngài được lên ngôi, hãy phong đất cho chúng tôi/ Nghe những lời này xong, sáu vị đại thần thuộc dòng Sát-đế-lợi, liền đen tỏ ý với thái tử như trên. Thái tử đáp: 'Nếu ta lên ngôi, sẽ cắt đất phong hầu, còn ai xứng hơn các ông đây?9 Chẳng bao lâu sau, nhà vua đột ngột băng hà. Các vị đại thần trong nước liền đến mời thái tử kế thừa vương vị. Sau khi lên ngôi, nhà vua tự nghĩ: 'Nay cắt cử chức Te tướng, cũng theo lệ cũ của Tiên vương nhưng ai xứng đáng? Hẳn phải là Đại Điển Tôn mới được!5 Vua Từ Bi liền triệu Đại Điển Tôn đến bảo: 'Nay trẫm cắt cử chức Te tướng và trao ấn tín cho khanh, hãy chuyên cần lo liệu xử lý việc nước/ Đại Điển Tôn vâng lệnh nhận lãnh ấn tín. Từ đó, mỗi lần vào hậu cung, nhà vua đều đem việc nước ủy thác cho Đại Điển Tôn xử lý. [0032a03] Khi ấy, Đại Điển Tôn lại nghĩ, nay ta nên đến hỏi sáu vị đại thần Sát-đê-lợi như sau: 'Các ngài có còn nhớ những lời trước đây không? Nay thái tử đã lên ngôi, đang ở trong cung thỏa mãn năm thứ dục. Vậy các ngài hãy đến hỏi nhà vua có nhớ lời hứa lúc trước hay không/ Nghe Đại Điển Tôn nhắc lại như vậy, sáu vi Sát-đế-lợi liền đến chỗ vua ngự và thưa: 'Nay bệ hạ đã lên ngôi, đang vui thú với năm thứ dục, vậy còn nhớ lời nói trước đây không? Việc phong đất ấy, ai xứng đáng thọ lãnh?9 Vua đáp: 'Trâm không quên đâu! Việc cát đát phong hâu, ngoài các khanh ra còn ai vào được nữa?' Tiêp đó, vua nghĩ: 'Cõi đát Diêm-phù-đê này trong rộng ngoài hẹp, người nào đủ khả năng chia nó làm bảy phần?' Lại nghĩ: 'Chỉ có Đại Điển Tôn mới làm được việc nay.5 Thế là vua liền bảo Đại Điển Tôn: 'Khanh hãy chia đất Diêm-phù-đề này ra thành bảy phần!5 Khi được lệnh, Đại Điển Tôn liền chia thành bảy phần. Vùng đất Vua Từ Bi cai trị bao gôm thành, thôn áp, quận quôc, phân đát còn lại được chia đêu cho mỗi vị đại than Sát-đế-lợi tự trị. Xong việc phân chia đất, nhà vua vui mừng nói: 'Nguyện ta đã thỏa man9; sáu đại thần cũng mừng vui: 'Nguyện ta đã thỏa, có được sự nghiệp này, thực sự nhờ công lớn của Đại Điển Ton.9 Bấy giờ, sáu vị vua mới dòng Sát-đế-lợi tự nghĩ: 'Nước ta mới lập, cần một phụ tướng, ai đảm nhiệm được? Nêu có ai như Đại Điên Tôn, sẽ giao quyên

thống lãnh việc nước ngay/Bấy giờ, cả sáu vị vua Sát-đế-lợi đều triệu Đại Điển Tôn đến bảo: 'Nước ta cần một phụ tướng, khanh hãy giúp ta đảm nhiệm việc nước/ Sau khi trao ân tín cho Đại Điên Tôn, sáu vua kia đêu vào hậu cung vui chơi hưởng lạc. Từ đó, Đại Điển Tôn xử lý chính sự cho cả bảy nước, thảy đều thành tựu. Bây giờ, trong nước có bảy đại cư sĩ, Đại Điên Tôn cũng giúp họ xử lý công việc gia đình, lại còn hướng dẫn bảy trăm Phạm chí đọc tụng kinh điển. Bảy vị vua kính trọng và xem ông như thần minh, bảy đại cư sĩ cũng kính xem ông như Đại vương, còn bảy trăm Phạm chí kính xem ông như Phạm thiên. Thế nên, bảy quốc vương, bảy đại cư sĩ và bảy trăm Phạm chí đều tự nghĩ: 'Te tướng Đại Điển Tôn chắc thường gặp gỡ chuyện trò, qua lại thân thiện với Phạm thiên/ Lúc đó, Đại Điển Tôn thàm biết họ nghĩ về mình như thế, ông tự nhủ: 'Thật sự ta chưa từng thấy Phạm thiên, chưa từng nói chuyện với Phạm thiên nên không thê im lặng dôi nhận tiêng khen đó. Ta cũng từng nghe các bậc Tôn túc xưa kia nói rằng: 'Trong bốn tháng mùa hạ, ai ở chỗ thanh vắng tu tập bốn tâm vô lượng, thời

sẽ được Phạm thiên xuống gặp.9 Nay sao ta không tu bốn tâm vô lượng để được Phạm thiên xuống gặp?' Nghĩ thế rồi, Đại Điển Tôn tìm đến bảy quốc vương và thưa: 'Tâu Đại vương, cúi mong các ngài hãy lo việc nước, tôi muốn tu tập bốn tâm vô lượng trong bốn tháng mùa hạ!' Bảy quốc vương nói: 'Khanh hãy tự biết sắp xếp thời gian!9 Sau đó, Đại Điển Tôn đến chỗ bảy đại cư sĩ nói: 'Các ông hãy tự lo liệu việc nhà. Trong bốn tháng mùa hạ, tôi muốn tu tập bốn tâm vô lượng/ Bảy đại cư sĩ nói: 'Vâng, ngài hãy tự biêt sáp xép thời gian!' Thế rồi, lại đến chỗ bảy trăm vi Phạm chí nói: 'Các vi hãy chuyên cần đọc tụng, truyền dạy lẫn nhau! Trong bốn tháng hạ, tôi muốn tu tập bốn tâm vô lượng/18 Các Phạm chí nói: 'Vâng, Đại sư hãy tự biết sắp xếp thời gian!9 [0032Ồ13] Sắp xếp mọi việc xong, Đại Điển Tôn lập một tinh thất nơi thanh vắng nằm phía Đông thành và ở đó tu tập bốn tâm vô lượng. Thế nhưng bốn tháng mùa hạ trôi qua mà vẫn chưa thay Phạm thiên hiện xuống. Đại Điển Tôn

18 Nguyên tác: Tứ vô lượng catassoanpamañÑāyo, tức "tứ vô lượng tâm,, , còn gọi "tứ đẳng tâm"“tứ dẳng","tứ tâm,, .Bốn tâm rộng lớn không giới hạn: “Từ "mettā, "bi"karunã, "hy”muditā va "upekkhā. Thực tận 4 tâm vo lượng này sẽ được phước báo cộng tru VỚI Phạm thiên, nên còn gọi là 4ítứ Phạm trụ".

tự nghĩ: 'Ta từng nghe các bậc Tôn túc xưa kia nói rằng trong bốn tháng hạ, tu tập bôn tâm vô lượng thì Phạm thiên hiện xuống nhung sao nay vân im hơi lặng tiếng, chẳng thấy bóng dáng đâu cả?9 Đen đêm rằm trăng tròn, Đại Điển Tôn ra khỏi tinh thất, đến ngồi nơi khoảng đất trống, chẳng bao lâu, bỗng có ánh sáng lớn xuất hiện. Lúc d6, ông thâm nghĩ: 'Nay có ánh sáng lạ này chác là diêm r 1 • /\ M Phạm thiên sáp hiện xuông chăng?9 Khi ấy, Phạm thiên vương bèn hóa làm đứa bé đầu có năm chỏm, trụ giữa hư không, ngay trên chỗ Đại Điển Tôn ngồi. Thấy vậy, Đại Điển Tôn liền dùng kệ hỏi: Là thiên thần nào dây, Ngự giữa trời như vậy, Ánh sáng chiếu bốn phương, Như đống lửa bừng cháy? Đứa bé là Phạm thiên hóa hiện ấy dùng kệ đáp: Chư thiên cõi Phạm biết, Ta hóa thành đứa bé, Những người khác thấy, nghe, Thờ ta như thần lửa. Lúc đó, Đại Điển Tôn nói kệ: Nay tôi sẽ theo hâu, Vâng lời và kính ngưỡng, Dâng vị ngon tôi thượng, Mong Ngài hiêu lòng tôi. [0032c01] Đứa bé Phạm thiên cũng dùng kệ đáp: Điển Tôn, ông tu tập Là muốn cầu pháp gì? Nay ông dâng thượng vị, Ta nhận lãnh cho ông. Nói kệ xong, đứa bé lại bảo Đại Điển Tôn: 'ông có điều gì muốn hỏi thì cứ hỏi, ta sẽ giải thích cho.' Khi ấy, Đại Điển Tôn tự nghi: 'Ta nên hỏi việc hiện tại hay nên hỏi việc tương lai dây?' Rồi lại nghi tiêp: 'Việc hiện tại ích lợi gì mà hỏi? Ta nên hỏi những việc sâu xa khó hiểu ở tương lai/ Thế là Đại Điển Tôn liền hướng về đứa bé Phạm thiên dùng kệ hỏi: Thưa Ngài, tôi xin hỏi, Nhờ Ngài quyết mối nghi, Học và tu pháp gì Được sanh về cõi Phạm? Đứa bé Phạm thiên dùng kệ đáp lại: Hãy bỏ niệm nhân, ngã, Độc cu, tu tâm từ, Trừ ham muốn, xú uế, Được sanh về cõi Phạm. Đại Điển Tôn nghe qua bài kệ, liền tự nghĩ: 'Đứa bé Phạm thiên bảo phải trừ xú uế, ta không hiểu điều này, vậy nên hỏi lại.' Thế rồi, Đại Điển Tôn dùng kệ hỏi: Xú uế Ngài vừa nói, Xin giảng rõ cho tôi, Ai mở cửa cuộc đời, Khiến xa trời, đọa ác? Đứa bé Phạm thiên đáp: Dối trá và ganh

ghét, Ngã mạn, tăng thượng mạn, Tham dục, sân, ngu si, Mặc sức chứa đầy tâm.

3. KINH ĐIỂN TỒN 587

XÚ uế thế gian này, Ta nói cho ông rõ, Nó mở cửa cuộc đời, Khiến xa trời, đọa ác. Đại Điển Tôn nghe xong bài kệ này, liền suy nghĩ: 'Nhờ đứa bé Phạm thiên giải thích về nghĩa của xú uế, nay ta đã hiểu. Nhimg người tại gia không thể trừ chúng được, vậy nay ta có thể xả tục xuất gia, cạo bỏ râu tóc, mặc pháp phục tu đạo được chang?5 Khi ây, đứa bé Phạm thiên biêt được tâm niệm của Đại Điên \ rri 1 • Ạ r • -l Ạ Ton, liên noi kê: Ông có tâm dũng mãnh, Chí ấy rất thù thắng, Hành vi của bậc trí, Chết ắt sanh Phạm thiên. [0033a01] Nói xong đứa bé Phạm thiên bỗng nhiên ẩn mất. Bấy giờ, Đại Điển Tôn trở về thưa với bảy quốc vương như sau: 'Tâu Đại vương, mong các Ngài hãy chú tâm xử lý việc nước, nay tôi muốn bỏ tục xuất gia, đắp y tu đạo. Vì sao như vậy? Vì tôi đích thân nghe đứa bé Phạm thiên giảng về xú uế nên tâm rất chán ghét điều đó, nếu không xuất gia thì không the trừ được/ Khi d6, bảy vị quốc vương liền tự nghĩ: 'Hàng Bà-la-môn thường ham của báu, có lẽ chúng ta nên mở kho tàng để ông ta cần gì cứ tùy ý lấy, khiến ông ta không muốn xuất gia nữa.' Roi bảy quôc vương liên gọi Đại Điên Tôn đên bảo: 'Khanh cần gì thì trẫm đều cung cấp đủ, không cần xuất gia nữa!9 Khi ấy, Đại Điển Tôn liền tâu với bảy quốc vương: 'Nhờ ơn bệ hạ đã ban thưởng, nên thần nay cũng có nhiều của báu, xin dâng hết lên Đại vương, chỉ xin cho thần được xuất gia để thỏa mãn chí nguyện!9 Bấy giờ, bảy quốc vương lại nghĩ: Thàm những Bà-la-môn thường ham sắc đẹp, nay ta nên ban thể nữ trong cung để Đại Điển Tôn được thỏa mãn, khiến ông ấy không xuất gia nữa/ Rồi bảy quốc vương liền gọi Điển Tôn đến bảo: 'Nếu cần thể nữ, trẫm sẽ ban cho khanh, không nên xuất gia nữa!' Đại Điển Tôn đáp: 'Nhờ ơn bệ hạ đã ban thưởng nên trong nhà thần, thể nữ cũng có nhiều nhưng nay đã cho họ về hết, vì thần chỉ mong xa lìa ân ái, xuất gia tu hành. Vì sao như vậy? Vì thân đích thân nghe đứa bé Phạm thiên nói vê xú uê nên tâm rất chán ghét điều đó, nếu không xuất gia thì không thể trừ được.5 Rồi Đại Điển Tôn hướng về Vua Từ Bi nói kệ: Vua hãy nghe thần tâu, Ngài, tôn quý thế gian, Thể nữ, báu Ngài ban, Thần chẳng hề ham thích. Vua Từ Bi cũng đáp: Thành Đàn-đặc, Già-lăng, Thành A-bà, Bố-hòa, Thành A-bàn, Đại Thiên, Thành Ương-già, Chiêm-bà.

588 KINH TRƯỜNG A-HÀM

số-di, Tát-la thành, Tây-đà, Lộ-lâu thành, Cùng Bà-la, Già-thi, Đều do Điển Tôn tạo. Tất cả năm thứ dục, Sẽ ban hết cho khanh, Cùng xử lý quôc sự, Chớ bỏ mà xuất gia. Đại Điển Tôn dùng kệ đáp lại: Năm dục thần không thiếu, Chỉ không thích thế gian, Đã nghe Phạm thiên giảng, Tâm không muốn tại gia. [0033b02] Vua Từ Bi dùng kệ hỏi lại: Như lời Điển Tôn nói, Từ trời nào được nghe, Năm dục chẳng đam mê, Tại làm sao như thế? Đại Điển Tôn dùng kệ đáp: Xưa ở chỗ thanh nhàn, Ngôi một mình suy niệm, Chợt Phạm thiên hóa hiện, Phóng ánh sáng khắp noi, 9 A Thần nghe lời vua trời, Nên chăng màng thê tục. Vua Từ Bi lại bảo: Hãy nán lại, Điển Tôn! Thiện pháp cùng hoằng hóa, Sau đó cùng xuất gia, Khanh là thầy ta đó! Như giữa trời không mây, Đầy lưu ly sáng sạch, Niềm tin ta thanh bạch, Với Phật pháp tròn đầy. Đại Điển Tôn lại nói kệ rằng: Chư thiên và người đời, Nên bỏ năm thứ dục, Trừ mọi thứ vẩn dục, Phạm hạnh thường tinh

tu. Bấy giờ, bảy quốc vương lại nói với Đại Điển Tôn: 'Khanh có thê hoãn lại bảy năm đê cùng tận hưởng năm thứ dục, sau đó chúng ta giao việc nước cho con em mình roi cùng xuất gia, như thê không tót hơn ư? Nếu khanh đạt được những gì thì chúng ta cũng được như thế.' Đại Điển Tôn đáp: 'Thế gian vô thường, mạng sống mong manh, chỉ trong hơi thở còn khó bảo toàn, huống gì đến bảy năm, há không lâu lắm sao?' Bảy quốc vương lại nói: 'Bảy năm nếu lâu thì sáu năm, năm năm cho đến một năm cũng được, hãy ở lại trong cung để cùng nhau tận hưởng năm thứ dục tuyệt trần, sau đó chúng ta giao việc nước cho con em mình rồi cùng xuất gia, không hay hơn sao? Khi đó, nêu khanh đạt được những gì thì chúng ta cũng được như thê.' Đại Điển Tôn đáp: 'Thê gian vô thường, mạng sông mong manh, chỉ trong hơi thở còn khó bảo toàn, dù một năm vẫn lâu, thậm chí bảy tháng cho đến một tháng cũng vẫn còn lâu/

Bảy quốc vương nói: 'Thôi thì hoãn lại bảy ngày, hãy lưu lại trong cung cùng nhau tận hưởng năm thứ dục tuyệt thê, sau đó chúng ta giao việc nước cho con em mình roi cùng xuất gia, há không hay hơn sao?9 Đại Điển Tôn đáp: 'Bảy ngày không lâu, thân có thê lưu lại, xin các Đại vương chớ sai lời! Nêu quá bảy ngày mà các Ngài không xuất gia thì thân sẽ xuất gia một mình.9 [0033c03] Bấy giờ? Đại Điển Tôn lại đến chỗ bảy cư sĩ nói: 'Các ông hãy tự lo lây công việc của minh, tôi muôn xuất gia tu đạo giải thoát! Vì sao như vậy? Vì tôi đích thân nghe đứa bé Phạm thiên nói về xú uế nên tâm rất chán ghét điều đó, nếu sống tại gia thì không thể nào trừ được/ Khi đó, bảy cư sĩ thưa với Đại Điển Tôn rằng: 'Lành thay chí hướng này! Nêu thây đúng lúc, chúng tôi cũng muôn cùng . í r xuất gia; nêu ngài đạt được những gì, chúng tôi cũng được như thê/ Rồi Đại Điển Tôn tìm đến chỗ bảy trăm Phạm chí bảo: 'Các vi hãy chuyên cân đọc tụng, tìm câu các đạo nghĩa và truyên dạy cho nhau. Tôi muôn xuất gia tu đạo giải thoát. Vì sao như vậy? Vì tôi đích thân nghe đứa bé Phạm thiên giảng về xú uế nên tâm rất chán ghét điều đó, nếu ở tại gia thì không thể trừ được/ Khi đó, bảy trăm Phạm chí thưa với Đại Điển Tôn: 'Đại sư chớ xuất gia vì đời sống tại gia thì được an vui, đầy đủ năm thứ dục, nhiều người hầu hạ, tâm không buồn khổ. Ngài xuất gia một mình ở chỗ hoang văng, những thứ ham muôn không có, chăng thú vị gì/ Đại Điển Tôn đáp: 'Nếu ta cho tại gia là vui, xuất gia là khổ? hẳn đã không muốn xuất gia. Nhưng trái lại, ta cho tại gia là khổ, xuất gia là vui nên mới muốn xuất gia.' Khi ấy, các Phạm chí thưa: 'Nêu Đại sư xuất gia, chúng tôi cũng xuất gia theo. Đại sư làm gì, chúng tôi cũng sẽ làm theo hết!' Rồi Đại Điển Tôn đến chỗ các phu nhân của mình và nói: 'Các phu nhân nay được tùy ý. Ai muôn ở thì ở, ai muôn vê thì vê. Ta muôn xuất gia cầu đạo giải thoát!' Sau khi nghe Đại Điên Tôn trình bày đây đủ vê ý chí xuất gia như trên, các phu nhân đáp: 'Nêu phu quân ở nhà thì vừa là chông, cũng vừa là cha chúng tôi. Nay nêu phu quân xuất gia thì chúng tôi cũng xin theo. Phu quân làm gì thì chúng tôi xin làm theo.'

Sau bảy ngày, Đại Điển Tôn cạo bỏ râu tóc, mặc ba pháp y, rời nhà ra đi. Đồng thời, bảy quốc vương, bảy đại cư si, bảy trăm Phạm chí và bốn mươi phu nhân cũng lần lượt xuất gia, lần hồi cho đến tám mươi bốn ngàn người cùng xuất gia theo Đại Điên Tôn.

Sau khi xuất gia tu đạo, Đại Điên Tôn thường dân đại chúng du hành qua các nước, hóa độ rộng rãi, đem lại nhiều lợi ích cho mọi người.,, Bấy giờ, Phạm vương bảo thiên chúng: “Các ngươi chớ nghĩ Đại Điển Tôn lúc đó là ai đâu khác mà chính là tiền thân của đức Phật Thích-ca hiện nay vậy. Lúc đó, sau bảy ngày xuất gia tu dạo, Thế Tôn dẫn đại chúng đi qua các nước, giáo hóa rộng rãi, đem lại nhiều lợi ích cho chúng sanh. Nếu nghi ngờ lời ta, các ông có thể đến nơi đức Thế Tôn hiện đương ngự tại núi Kỳ-xà quật để hỏi. Phật có dạy điều gì, hãy gắng ghi nhớ lấy.” [0034a04] Sau khi thuật lại câu chuyện như trên, Bàn-già-dực bạch Phật: - Bạch Thế Tôn! Con vì nhân duyên đó nên hôm nay đến đây. Bạch Thế Tôn! Đại Điển Tôn kia chính là Thế Ton đó chăng? Lúc ấy, qua bảy ngày thì Ngài xuất gia tu dạo, rồi cùng bảy quốc vương cho đến tám mươi bốn ngàn người đồng thời xuất gia, du hành qua các nước, giáo hóa rộng rãi, làm lợi ích cho nhiều người, có thật như the chăng? Phật bảo Bàn-già-dực: Ông nghĩ Đại Điển Tôn lúc đó là ai khác chăng? Ông chớ nghĩ như vậy. Người đó chính là tiền thân của Ta. Bấy giờ, nam nữ cả nước mỗi khi qua lại hay làm việc gì, có điều gì nguy khốn đều cất tiếng niệm ba lần như vầy: "Nam- mô Đại Điển Tôn, tể tướng của bảy vua!" Này Bàn-già-dực! Đại Điên Tôn lúc đó tuy có oai đức lớn nhưng không thê giảng nói nghĩa lý rốt ráo cho đệ tử, không thể giúp đệ tử đạt đến Phạm hạnh rốt ráo, không thê giúp đệ tử đên nơi an ôn. Hơn nữa, pháp của Đại Điên Tôn nói ra, nếu đệ tử nào thực hành thì sau khi qua đời chỉ được sanh lên cõi trời Phạm thiên. Người nào thực hành cạn hơn thì chỉ được sanh lên cối trời Tha Hóa Tự Tại, kế đến là Đâu-suất-đà, Diệm-ma, Đao-lợi, Tứ Thiên Vương, hoặc sanh vào dòng dõi Sát-đế-lợi5 Bà-la-môn, Cư sĩ đại gia và muốn gì cũng được vừa ý. Này Bàn-già-dực! Đệ tử của Đại Điển Tôn đều là những người xuất gia có trí tuệ, có phước báo, có giáo giới nhưng đạo của Đại Điển Tôn chưa phải là đạo rốt ráo, không thể giúp đệ tử chứng được Phạm hạnh rốt ráo, không thể đưa đệ tử đến nơi an ổn hoàn toàn. Đích đến cao nhất của đạo kia chỉ đưa đến cõi Phạm thiên là cùng. Còn nay, giáo pháp Ta dạy có thể khiến đệ tử mau chóng đạt được đạo rốt ráo, Phạm hạnh rốt ráo, an ổn rốt ráo và cuối cùng chứng nhập Niết-bàn. Pháp của Ta giảng nói, nếu đệ tử nào thực hành thì sẽ dứt bỏ hữu lậu, thành tựu vô lậu, chứng đạt tâm giải thoát và tuệ giải thoát, ngay trong hiện đời có thể tự mình chứng ngộ: "Sanh tử đã chấm dứt, Phạm hạnh đã thành tựu, việc cần làm đã xong, không còn tái sanh nữa.”

3. KINH ĐIỂN TÔN 591

Người nào thực hành cạn hơn thì trừ được năm hạ phần kiết sử, 19 sau khi qua đời thì sanh vê cõi trời, không còn trở lại cõi này nữa. Kê đên là trừ hét ba kiết sử, giảm bớt tham, sân, si,2sau khi qua đời thì chỉ còn một lần sanh lại cõi đời này rồi chứng nhập Niết-bàn. Ke nữa là dứt ba kiết sử, chứng quả Tu-đà- hoàn, không còn bi rơi trong đường ác và nhiều nhất là bảy lan sanh lại cõi này roi chác chăn chứng nhập Niêt-bàn. Này Bàn-già-dực! Các đệ tử của Ta là những người xuất gia có trí tuệ, có phước báo, có giáo giới, đạt đến đạo pháp cứu cánh, Phạm hạnh cứu cánh, an ổn cứu cánh và cuối cùng chứng nhập Niết-bàn. Khi ấy, Bàn-già-dực nghe Phật dạy xong, hoan hỷ phụng hành.

19 Ngũ hạ kiết .Xem chú thích 21, kinh số 2, tr. 524. 20 Nguyên tác: Dâm ,nsi .

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.